

TISZÁN TŰL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 ..
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 ..
Videkre postán szállítva:
Egész évre 24 kor
Negyedévre 6 ..
Egyes szám ára 8 fillér

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahéttől és
ünnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 263. szám.

Nagy-Várad.

Kedd, 1912. november 19

Tisza beszámolója.

Emlékezetes dátumra, az ominó-
zus november 18-ra tette Tisza Ist-
ván gróf aradi beszámolóját, melyet
nagy érdeklődéssel várt a politikai
világ abban a biztos tudatban, hogy
Tiszának fontos mondani valója van
s abban a jóleső reménykedésben,
hogy újabb békejavaslattal fog elő-
állani, mely talán kibontakozásra
vezet a mostani sivár politikai bo-
nyodalmakból.

Az ellenzék mindenáron meg-
akarta zavarni Tisza beszámolóját.
Ezt tudva a kormánypárt nagy erőt
koncentrált Aradra, hogy elfojthassa
a botrányos tüntetést.

Ez bizony csak részben sikerült.
Mert bár a rendezőség csak ezer
jegyet adott ki, hogy az ellenzékiek
betódulását a terembe megakadá-
lyozza, mégis megtörtént, hogy a
szociálisták és függetlenségiiek meg-
szállották a termet s nagy időbe és
küzdelembe került, míg a kivezé-
nyelt csendőrség, rendőrség és ka-
tonaság rendet tudott csinálni.

Tisza beszámolóját a külügyi ál-
lapotok ismertetésével kezdte és
teljesen azonosította magát Berchtold
gróf politikájával. Elismeréssel van
Andrássy Gyula gróf külügyi állás-
pontja iránt, osztja az ő külügyi
cikkének irányát, de a belügyi po-
litika tekintetében nem ért egyet
terveivel.

Majd szégyenkezve szól a mi
mai veszekedésünkről. Saját eljárá-
sát minden tekintetben törvényes-
nek mondja. Így járnak el külföl-
dön is. És mindenütt a karhatalmat
veszik igénybe, a kisebbség tulka-
pásainak türethetlenségeivel szem-
ben. Lukács Lászlóval szemben ért
támadásokra csak azt jegyzi meg,

hogy azok a legdurvább és legille-
téktelenebb helyről jöttek. Lukács-
nak maradnia kell és ameddig Lu-
kács marad, addig ő sem távozik.
Mert ha távozni kellene az a ki-
sebbség részére a többség csődjét
jelentené, amit mosoly nélkül senki
sem fogadna.

A választói jog dolgában kije-
lenti, hogy ma már senkinek sem
kell az általános választói jog.

Ha a házszabály módosításáról
van szó az sem jelenti a szabad
megvitatás jogának békóba verését.
Erre azonban feltétlen szükség
volt. A ház üléskezési képessége, a
parlamentari tekintély helyre lett ál-
lítva. Mi tehát megnyertük a csa-
tát — mondotta beszédében — tel-
jesítettük azt, amire vállalkoztunk
és felemelt fővel állunk a nemzet
elő, melytől várjuk az ítéletet.

Percekig tartó lelkes éljenzés és
taps fogadta Tisza beszédét, mely
után Kinczik Gusztáv megköszönte
a grófnak beszámolóját s ezzel az
aradi nap eseménye véget ért.

Bár a szociálisták általános sztrájk-
kot proklamáltak s mindent elkö-
vették a reud felforgatására. A be-
számolót Tisza István még is nagy ha-
tás mellett mondotta el. Az általá-
nos sztrájkban egyedül a nyomdás-
szok nem vettek részt.

Érdekes volt Barabás Béla maga-
tartása. A függetlenségi párt elha-
tározta, hogy Barabással az élén
behatol a terembe. Azonban Bara-
bás a vasárnapi városi képviselővá-
lasztáson kibukott és ezért Arad-
ról vasárnap este hirtelen elutazott.
Ez a körülmény erősen lehangolta
párthiveit.

Este küldöttségeket fogadott Ti-
sza, majd bankett volt tiszteletére.

A BALKÁNI HÁBORU.

Megfordult a szerencse.

Váratlanul, a világ legnagyobb
meglepetésére, a hadiszerencse me-
gint megfordult a harctéren. Csa-
taldzsánál véres harcok folynak és
a török sereg fölénybe jutott. Török
forrásból eredő hírek szerint a Csa-
taldzsá-Derkosz vonalon vereséget
szennvedett a bolgár sereg s a bol-
gárok kénytelenek voltak visszavo-
nulni. Drinápolynál pedig valóság-
gal kétségbeejtő a bolgárok hely-
zete. Az ostromló sereg teljesen ki
van merülve.

Azonkívül egy másik veszedel-
em is fenyegeti a balkáni államok
hadseregeit. Az ázsiai kolera átha-
rapódzott török területről a balkáni
hadseregekbe és nagyban pusztít.
Az esős idő, a felázott talaj, az élel-
mezés és ellátás hiánya mind csak
növeli a veszedelmet. A kolera ellen
való védekezés teljesen lehetetlen.

Mindez együttevve, ha a hira-
dások valóknak bizonyulnak, siettetni
fogja a fegyverszünet megkötését.
S valószínű, hogy a balkáni álla-
mok a békefeltételekben legalább
is szerényebbekké fognak válni.

A háborúról szóló tudósításaink a követ-
kezők:

Török győzelem.

Konstantinápoly, nov. 18.

A Sabah jelentése szerint tegnap Ha-
demköjnél harc volt, mely a bolgárok vis-
szavonulásával végződött.

Nagy bolgár vereség.

Konstantinápoly, nov. 18.

Török forrás szerint a bolgárok,
kik egész éjszaka előnyomultak, a

ÓSZI és TÉLI
IDÉNYRE

Harisnyák, keztyűk, lélekmelegítők, sző-
vött gyermek sapkák és kabátok, szet-
terek, barkettek, gyapju szövetek. Női
és férfi fehérműek.

Rövidáruk óriási választékban.

Fráter és Kosminsky

NAGYVÁRAD, RÁKOCZI-UT.

Telefon 384.

Telefon 384.

ÓSZI és TÉLI
IDÉNYRE

ma reggel óta a Csataldzsa-Derkosz vonalon folyt harcban vereséget szenvedtek. A bolgárok a török tüzérség bombázásától üldözve visszavonultak.

A bolgárok helyzete kétségbeejtő.

Berlin, nov. 18.

A Drinápolyt ostromló bolgár sereg helyzete kétségbeejtő. Tulajdonképpen ostromról már két hét óta nem lehet beszélni. A bolgárok minden erejüket tűzbe küldötték és most teljesen ki vannak merülve. Ha a török sereg nem volna oly demoralizált állapotban és idejekorán tudna friss csapatokat a harctérre küldeni, még megfordulhatna a hadiszerencse.

San Giovanni di Medua megszállása.

Rjeka, nov. 18.

Az éj folyamán a főhadiszállásra érkezett hivatalos jelentések szerint Martinovics montenegrói tábornok csapatai tegnap este megszállták San Giovanni di Medua kikötővárost.

Kolera és pestis.

Konstantinápoly, nov. 18.

A bolgár hadseregben nemcsak kolera, hanem pestis is pusztít. Attól tartanak, hogy a bolgárok bevonulása a várost egészségileg igen veszélyeztetné.

A szerb király Durazzó megszállásáról.

Róma, nov. 18.

A Messagero szófiai távirata szerint Péter király kijelentette, hogy a szerb csapatok feltétlenül meg fogják szállani Durazzót és onnan azután csak erőszakkal lehet őket kikergetni. Szerbia csakis azért ment bele a háborúba, hogy magának utat szerezzen a

tengerig. Itteni diplomáciai körökben hirtelen jár, hogy a szerb konfliktus kiélesedett.

A törökök győzelme.

Konstantinápoly, nov. 18.

Csataldzsa és Derkosz mellett a csata egész nap folyt késő estig. Szombaton reggel kezdődött gyalogos és tüzér támadással. A Mezudie, Darbarossa és Azari Tevfik török cirkáló hajók péntek reggel óta óriási sikerrel bombázták a bolgár hadállásokat Dernosz és Karaburnu felől. A nagy sikerben az oroszánrészt a Mezudie-i tüzérség meg. A török csapatok győzelmes támadásukkal negyvenkét bolgár ágyút elvettek.

Konstantinápoly, nov. 18.

Az Alemadár különkiadásban jelenti: Csataldzsa mellett a bolgár jobbszárny teljesen megsemmisült és maradványai nyolcezerhatszáz hadi fogoly és negyvenkét ágyú visszahagyásával kénytelen volt hadállását megváltoztatni. A flotta rendkívül nagy szolgálatozt tett. A szultán a trónörökösével első kamarása által tudatta, a nagy török győzelem hírére. A törökök az északi szárnyon, a hol a hadihajók támogatták őket, elfoglalták az ellenséges sáncokat. A törökök itt is tizenhét ágyút vettek el a bolgároktól. A bolgárok ötszáz halottat és hétszáz sebesültet hagytak ezen a harctéren, a kiket a törökök San Stefanon át Izmidbe szállítottak. A foglyok között derkoszi lovaskatonák is vannak. Négy bolgár zászlóalj teljesen megsemmisült.

Konstantinápoly, nov. 18.

Nazim basa főparancsnok a következőket jelenti a kormánynak: Hadseregünk tizennégy órai rendkívül elkeseredett harc után egészen Kavakliig nyomult előre. Az ellenség nagy vereséget szenvedett. Sok ezer halottat és sebesültet veszített s ezenkívül három zászlóalja a tisztekkel együtt fogságba esett. A török katonák a császári fermán meghallgatása után oroszánok módjára harcoltak. Remélem, hogy diadalmasan

tudom folytatni a hadjáratot még mielőtt a szerb hadsereg megérkezik.

Ujabb török győzelem.

Konstantinápoly, nov. 18.

A török helyőrség ismételtén kitért és nagy károkat okozott a bolgár csapatoknak.

Péter király a kikötőről.

Róma, nov. 18.

Egy szófiai jelentés szerint Péter király kijelentette, hogy Szerbiának már kezdetben az volt a célja, hogy utat szerezzen magának a tengerre. A szerbek befogják magukat venni a Durrazzóba és onnan nem fogják tudni kiverni. A szerb konfliktus különben most igen kiélesedett a király nyilatkozata szerint.

A szerbek támadása.

Szófia, nov. 15.

A szerbek Monasztirnál állítólag áttörték a csatavonalat és nagy vérontást vittek véghez. A törökök hátrálnak.

Tisza Aradon.

Ma reggel Budapesten az aradi gyorsvonat után, 7 óra 15 perckor egy különvonat hagyta el a keleti pályaudvart. A különvonatban Tisza István és ötvennyolc munkapárti képviselő ült. Ma, november 18-án, ezen a nevezetes évfordulón tartja ugyanis Aradon Tisza beszámolóját s a jelentkezett 97 munkapárti képviselő közül 58 tényleg felkerekedett, hogy testőrségül szolgáljon Tiszának.

Amerre a vonat elrobogott, egészen Aradig, erős rendőrőrszolgálat cirkálnak a pályatest mentén, az egyes nagyobb állomásokat pedig valóságos megszállta a rendőrség.

A KATH. NÖVÉDŐ EGYLET ELSŐ ÉVE.

— Irta és felolvasta Szilágyi Dózsa, az egyesület titkára. —

Mi egy év egy egyesület életében? Tulajdonképpen ismerkedés a gyakorlat útján az egyesület céljával, eszközeivel, útjával és önmagunkkal, vajjon akarunk-e lenni az ügynek apostolai vagy csalódva az egyesületben vagy önmagunkban távozzunk-e. Nagy eredményeket nem lehet felmutatni, de azt hiszem, önérzettel hivatkozhatik ezem egyesület arra a megdönthetetlen tényre, hogy létezik, tehát legyőzte a kezdet nehézségeit, ellene tudott állni a gyáva kislelkűségnek vagy a bizalmatlanságot keltő kritikának, tehát miután a zajjal járó, rakétás és görög-tüzes megalakulás megtörtént, azok, akik a nemes feladatra vállalkoztak, rátudtak térni a fáradsággal járó, elrejtett, csendes munkálkodásra is, amit már nem a hiúságot legyezgető elismerés kísér, hanem a nemes tettekből fakadó öntudat jutalmaz.

Lehet-e minden haladásról alaposan beszámolni? A számok nem kifejezői az erkölcsi erőnek, a lelkesedésnek, az odaadásnak, az áldozatkészségnek vagy az egyesület életrevalóságának.

De az a tény, hogy az egyesület csakugyan családi körre alakult, amelynek van a szeretet melegét árasztó tűzhelye, ahol a patronesszek, az egyesület családanyái, osztogatják szívük és értelmük kincsét, a védeteket pedig megértik, elfogadják, átérzik és ezen családi kör gyermekeivé alakulnak: ez

minden számnál jobban hirdeti, hogy az egyesület érti hivatását, lelkesedik érte és egy nagy korszükségletet elégít ki: szívet keres, szívet ad, embert keres, embert talál, nevel, boldogít.

Szóval ezen egyesület a komoly tanítástól a kacagtató szórakozásig minden ténykedésbe a lelket állítja központul, tehát a lélek élete a lényeg, a kép; a többi pedig csak keret. De aki éltetni akar, annak élni kell, aki hódítani akar, annak önmagát bírni kell; aki más apostola akar lenni, az tudjon saját lelkével szemben is apostol lenni, csak aki az igazság és szeretet tüzeiben ég, képes ennek éltető körébe másokat vonni.

Tehát a növekedés a nevelés és önevelés iskolája, csak úgy tud abban eredményt elérni, ha ebben győzelemről beszélhet. Ezért nehéz általában minden igazi katolikus tevékenység, mert nem elégszik meg a külsőségek csillogásával, hanem lelket követel; de ha ez megvan, azért oly maradandó és jhatóságos, mert nem a hiúság ingadozó, süppedékes talaján áll, hanem az egész embert átható, a lélekbe, az életbe markoló hit elvei táplálják. Hogy az egyesület meg van, mutatja, hogy ennek tagjai igyekeztek ezen elveket az emberi gyarlóság lehetősége szerint megvalósítani; csakis akkor lesz jövője, ha mindig ez lesz a vezéresillaga: élni akarok, hogy másokat éltessek.

Köztudomású, hogy az oltáregylet az egyesület bölcsője: ennek az otthonában jelent meg egy nagyhitű asszony, özv. Báthory Nándorné, aki a személyes rábeszélés varázsával és a nehézségektől vissza nem riadó apostoli tűz erejével előkészítette a talajt arra

az időre, amikor megjelent a modern idők Kapisztrán János az a régi Kapisztrán egyszerű keretével, csuhájával és gyújtó szívével, de a modern idők szellemi kincseivel; P. Butykay 1911. március 10-én a főgimnázium dísztermében tanított, meggyőzött, meghatott, elragadott és hódított, úgy, hogy márc 12-én a katolikus kör termében a gondolat valóra vált: a buzgalom, az ima, a szónoki hatalom életet adott a katolikus Növédő Egyesületnek, amely a budapestinek leánya, annak alapszabálya szabja meg az egyesület működésének keretét anélkül, hogy a cselekvés és fejlődés szabadságát korlátozni. A következő tisztségviselői karral: Elnök: özv. Óváry Sándorné, titkár Szilágyi Dózsa, pénztárnok özv. Krüger Viktorné, ügyész Krüger Jenő dr.

Ezen a napon délután tanui voltunk a megalakultnak kimondott egyesület első történeti pillanatainak: az első patronáznak, amelyet a tanulni vágyó patronesszek nagyszámu jelenlétében, összegyűjtött lányokkal az erre az alkalomra körünkbe jövő Kovács Gabriella vezetett és utána a vezetés meg nem szűnt.

„Keressétek azért először az Isten országát és az ő igazságát”: és ezek mind hozzáadnak nektek. (Máté 6. 33.)

A lélek megtette, amit tehetett: hitt, tervezett, rábeszélte, agítált, vállalkozott és alkotott, hogy saját és mások lelkének menyországot találjon, a többi, az anyagiakat meghozták, akiknek érzékük van a korszükségletnek iránt és szívük van, hogy adjanak. Megyés püspökünk eddig 500 K-át adott segítségére. Dr Radu Demeter megyés püspök kegyességéből a patronázs a g. kath. képző-

Mint hogy pedig az aradi munkásság és függetlenségi polgárság nagy demonstrációra készül, az aradi helyőrséget állandó készenlétben tartják.

Tisza különvonata délután egy órakor érkezett Aradra. A pályaudvaron Neumann Adolf üdvözölte s azután kíséretével együtt a Fehér Kereszt szállodába hajtatott.

A beszámolóra az intézőség csak ezer jegyet adott ki, hogy így az ellenzék bejutását megakadályozza. A munkásság köréből az a hír hallatszik, hogy erőszakkal is behatolnak a terembe. Aradnak tehát szenzációs napja van.

Tisza fogadtatása.

Arad, nov. 18.

(Saj. tud.) Délután 3 órakor óriási óvációkban részesítették. A nagyterem zsufolásig megtelt közönséggel. Tisza mellett a képviselők kara foglalt helyet. A megérkezett gróft Kinczik Gusztáv a munkapárt elnöke fogadta.

Szociálista népgyűlés a háboru ellen.

Budapest, nov. 18.

Országos népgyűlést tartott vasárnap a Tattersallban a szociáldemokrata-párt. Jelen volt ezen a népgyűlésen dr. Liebknecht Károly, a porosz tartománygyűlés és dr. Ellenbogen Vilmos az osztrák Reichsrat tagja is.

A tüntetés már az utcán kezdődött, ahol a felvonuló tömeg sorából sűrűn hangzott ki a kiáltás:

— Le a háboruval! — Eljen a közvéltársaság!

Buchinger elnök kijelentette megnyitó beszédében, hogy a szocialista-párt csatlá-

kozott a nemzetközi háboruellenes mozgalmakhoz.

Liebknecht tartott azután erős filippikát a háboru ellen. Majd kritizálta a magyarországi politikai viszonyokat. Majd a hármasszövetség ellen intézett kirohanást.

Ellenbogen Berchtold gróffal foglalkozott, mondván, hogy a monarchia népeinek kellett jóvá tenni, a mit a diplomácia elrontott. Majd ő is kezdte Tiszát bírálni, de Rédey rendőrtanácsos félbeszakította s mérsékletre intette, mire Ellenbogen befejezte beszédét.

Ellenbogen beszéde után Bokányi Dezső emelkedett szólásra, aki az osztrák diplomáciát támadta.

Végül Buchinger határozati javaslatát a világbékére vonatkozólag elfogadták.

A városi tejközpont, a részvénytársaság kezelésében.

A városi tejközpont gépberendezése már megérkezett, de az épület felállítása még nincs kész. A tejjel való ellátást december 1-én akarja a város megkezdeni s a közgyűlés határozata fennt van a miniszternél.

A városi tanács tegnap délután ülést tartott abból az alkalomból, hogy a nagyvárad tejesarnok részvénytársaság, amely tudvalevőleg fuzióra akar lépni a várossal a tejjelátásra nézve, most újabb beadványt intézett a városi tanácshoz, a melyben kéri, hogy ha a tejjelátásra vonatkozó határozatot decemberig nem hagyja jóvá a miniszter, a város adja át az általa lekötött tejmennyiséget, a jóváhagyás leérkezéig, hogy azt ők kezeljék a saját tejmennyiségükkel együtt, a városi tejmester közbejöttével, a városi tejközponttal.

Ez idő alatt ők fedezik az összes kiadásokat, a tejmester és személyzet fizetését,

az összes más kiadásokat és az annuitást. Csak azt kéri, hogyha majd a város visszaveszi tőlük a tejmennyiséget, személyzetet stb., a jelenlegi vevőiket ne vegye el tőlük a város és míg ezen újabb kérvény felett határoznak, újabb alkalmazottat ne vegyen fel a város.

Gerő Ármin rámutatott, hogy a tanács még a fuzióra vonatkozó beadvány felett nem döntött. Az új kérvényre megjegyzi, hogy nem szeretné ezt a próbát megtenni. Majd ismertette a tejmester kimutatását, amely szerint a legrosszabb esetben, ha napi 600 liter tejet vesz számításba, december 1—31-ig 800 K, januártól—ápril végéig 1000 literrel 100 K a város ráfizetése, 1913. májustól december végéig 1600 korona a ráfizetés, vagyis 1913. végéig, az első esztendőben 4450 K lesz a ráfizetés. A későbbi időben, mikor nagyobb tejmennyiség lesz forgalomba hozva, a deficit elenyészik.

Komlóssy József hivatkozik arra, hogy a törvényhatóság felhatalmazást adott, hogy ha a határozatot a miniszter dec. 1-ig nem hagyja jóvá, a tanács a tejet másként is értékesítheti. Ha a tejmennyiség a városi tejmester kezelése alá jön, nem lát az átadásban semmi bajt.

Bordé Ferenc a tejárával foglalkozik s úgy véli, hogy a kis fogyasztóknak kellene a tejet olcsóbban adni. Az első időben a tejmester jelentése szerint deficit lesz, tehát ezt a tej átadásával a részvénytársaságnak, elkerülhetjük.

Gerő Ármin azt a kérdést veti fel, hogy ha átadjuk a tejközelést, akkor miért rendezte be a tejközpontot a város.

Komlóssy József az átadás mellett van, de ki kell kötni, hogy csak visszavonásig adja át a város a tejet.

A tanács abban állapodott meg, hogy a részvénytársaságnak átadják dec. 1-től visszavonásig a városi tejmennyiséget, a kérvényben foglalt feltételek mellett s megbízták a városi főügyészt a szerződés elkészítésére.

intézet termében otthont kapott fűtéssel és világítással. Alapító tagjai lettek: Fetser Antal, dr. Lányi József, Grócz Béla, aki a káptalan több tagjával hónaponként segíyezi, Bundala Mihály, Gabrielly Lajos dr. Karácsonyi János, Spett Gyula 100—100 K-val. Dr. Károly Irén, Száhlender Károly, Száhlender Károlyné, özv. Báthory Nándorné, özv. Sebessy Béláné, Harmathy Károlyné, özv. Grunvald Henrikné, Vinkler Jozefa, Szilágyi Dózsa 50—50 K-val. Özv. Óváry Sándorné 200 K-val.

Amily szükséges az anyagi táplálék az élethez, úgy nem lehet ezt nélkülözni a léleknek se. A patronesszek minden hónapban 2-szer vagy legalább egyszer összejöttek, hogy az ezen alkalommal hallott konferenciák oly erkölcsi magaslata emeljék a lelket, hogy ez mindig lelkesedjék az életért és az ehhez szükséges küzdelemért, hogy a szabad lélek képes legyen a lelki ujjászületés, nevelés, apostola lenni. 4 előkészítő konferencia előzte meg a patronessz és védenc avatást, amelyet 1911 dec. 16-án Fetser Antal felszentelt püspök végeztet a megyés püspök helyett és megbízásából, aki rámutatott ékesszóló szavakkal, történeti és vallási háttérrel, hogy a nővédelem a katolikus hitélet, a keresztény világnézet természetes következménye.

Ezen a napon a következő patronesszek nyertek felavatást; Özv. Óváry Sándorné elnök, özv. Grunvald Henrikné, özv. Krüger Viktorné, özv. Oiasz Akosné, özv. Gremsperger Ferencné, Csordacsics Ferencné, Koszta Istvánné, Halmos Andrásné, Sándor Albertné, Muresan Valérné, Szabadoss Pálné, Vértessy Andorné, Géher Antalné, F.

Szalay Stefánia, Páll Ilona, Kazinezy Mariska, Olasz Ilka, Déry Mariske, Antonescu Irén, Vuetskics Aranka, Óváry Klára, akik közül, özv. Olasz Akosné és Vuetskics Aranka töltik be az előjáró női tisztet. Páll Ilona pedig kinyvtárosnő.

De nemcsak így gondoskodott az egyesület a patronesszek lelki életének ébrentartásáról és szociális érzékének megeremtéséről és fejlesztéséről, hanem Budapestről három hölgyet hívott előadásra, kizárólag a patronesszek számára azzal a céllal, hogy gyakorlati irányú előadásuk alapján minnél jobban megismerjék és átéljék egy igaz patronessz munkakörét és lelki világát. A 3 közül a felmerült akadályok miatt csak egy jöhetett Schlachta Margit, a Szociális Missiótársulat alelnöke, akinek beszéde eszének, szívének gazdagságát egyaránt hirdette, épüget tanúságot mély hitéről, mint szociális érzékről, a keresztény kath. hitéletnek ismeretéről, mint szociális műveltségéről. Rámutatott arra a közönyre, amit az urnők tanusítottak a cselédek lelkére nézve; a mindenütt megnyilatkozó elégedetlenségnek és cselédmizériának ez is lehet az oka, hogy a lélek nevelésével nem törődtek, csak a munkakerőre számítottak, a cseléd csak fizetést várt és kapott. De rámutatott arra a lélekemelő feladatra is, amely ennek megváltoztatása miatt vár a nőkre, hirdette az igazi boldogságot is, ami a jótett tudatának nyomában jár, ami kárpótolni tud minden más szórakozásért. Schaehta Margit előadása felejthetetlen lesz azzal az ígéréttel együtt, hogy még elfog jönni tanulásunkra és épülésünkre.

A védett leányok száma jelenleg 65,

akik közül 7 cseléd, 15 a cipőgyárban, 13 varrodában, 4 nyomdában, 3 tügyárban, 4 nyomdában, 3 tügyárban, 4 üzletben foglalkoznak, a többi az otthonnak van segélyére. A foglalkozásnak mily különbözősége, a lélek mily ugyanazon szükséglete: mindegyik szeretet után vágyik, mindegyik lelkierőre, nevelésre szorul. A mindennapi foglalkozás egyhangúságát és ridegségét a vasárnap délutánok enyhítik, ezeknek melegsége ellensúlyozza, elviselhetővé teszi annak ridegségét és szigorúságát. A hétköznapok a kenyéret nehéz munkájában örlik a lelket és ideget, a vasárnap délutánokon a szív kitágul és felemelkedik a szeretet látása, érzése, élvezése hözken.

Nyolevan vasárnap tartott az egyesület patronázst a mai napig. Nyolevan vasárnapot szenteltek meg a patronesszek délelőtti saját lelkük keresésével, délután másokéval. Ezek a vasárnapok jelentik a lemondást a szórakozásról, hogy másokat szórakoztassanak; lemondást egy társaságról, amelyben ő üdült volna, hogy felkeressen egy másikat, amelyben mások lelkének akart üdülést nyújtani. Magéinak mondja azokat, akik másokéi, törődik, örül, szenved, azokkal, akik intelligens és nemes törődést nem igen látnak. Szóval a patronesszek a g. kath. tanítóképző intézet hétköznap munkatervét az önzetlen szeretet templomává avatták.

Okt. 24-én pedig egy szűkebbkörű értekezlet akart új életet, rendet önteni a patronázst délutánokba, hogy azok ne az ötletszerűség széles útjain folyjanak le, hanem a pedagógiai érzéktől kijelölt úton haladjanak; e célra a patronesszek és védenceik

A Katholikus Növédő Egyesület közgyűlése.

A társadalmi életnek mindig növekvő nehézségei, az anyagi, szellemi és erkölcsi szükségletek szaporodása s ezek kielégítésének egyre intenzívebb vágya hozza létre manapság azt a sok jótékony és szociális egyesületet, amelyeknek célja itt is, ott is valami bajon segíteni, egy-egy könnyet felszárítani, az általános szenvedést és az egyéni fájdalmat enyhíteni. Ilyen egyesületeket legeredményesebben az újabban mindinkább öntudatra ébredő katolikus hitű társadalom hoz létre s ezen egyesületeknek mások felett az a nagy előnye van, hogy kettős célt szolgál: a mások bajainak, gondjainak enyhítésén kívül nem feledkeznek meg a tagok saját lelki szükségleteiről sem s míg áldásos működésével vigaszt és segítséget nyújtanak másoknak pazar bölcsességgel, addig a tagok maguknak lelki kincsüket gyűjtötenek.

Az ilyen karitatív egyletek között fényes helyet foglal el a *Katholikus Növédő Egyesület*, amelynek nagyváradi osztagja vasárnap délelőtt tartotta meg első közgyűlését, melyen az első év gazdag eredményéről számoltak be.

Jelen voltak: Özv. Óváry Sándorné, Bilinszky Sótérné, Csordacsics Ferencné, Déry Mariska, Farkas Etelka, Özv. Grunwald Henrikné, Kazay Lászlóné, Kazinczy Mariska, Keledi Margit, dr. Kiss Döméné, Kolozsváry Sándorné, Özv. Krüger Viktorné, Kuchta Endréné, dr. Molnár Imréné, Muresán Endréné, Özv. Olasz Ákosné, Olasz Ilona, Óváry Klárka, Páll Ilona, Sándor Albertné, Özv. Sekessy Béláné, Özv. dr. Személy Kálmánné, Szolcsányi Olga, Sürger Bertalanné, Vinkler Jozefa, Vuicskics Aranka, Grócz Béla kanonok, dr. Vuicskics Gyula tb. kanonok, Imrik S. Zoltán, Szilágyi Dózsa, dr. Mazurek Gyula, dr. Krüger Jenő, Gálfy Sándor, Lipcsey Gyula stb.

A közgyűlést Özv. Óváry Sándorné elnöknő a következő beszéddel nyitotta meg: *Mélyen Tisztelt Közgyűlés!*

Tisztelettel üdvözlöm a m. t. vendégeket, rendes tagokat és titeket kedves Patronessz testvéreim! Most mikor egy év ta-

számára ezen értekezlet házszabályt alkotott. Az előbbiben az az alap gondolat jut kifejezésre, hogy a patronessz a patronázsban patronessz legyen; az ő birodalmát azok a lelkek képezik, akiknek bizalmát megnyerte; ezekért az ügyszó illő komolyságot kedvességgel, az elkerülhetetlenül szükséges tekintélyt leereszkedő és vonzó egyszerűséggel párosítsa. A védeneket pedig a rendszeretethez akarja szoktatni a házszabály, amely nem akar kinos spanyol csizma lenni: csak az, ami elkerülhetetlenül szükséges, hogy még a szórákosnak is van medre, az önkénytelen elvállalt kötelességnek is van rendje.

Ez a keret, amelyben a patronázs igyekezett a vasárnap délutánokat vallási, egészségügyi, irodalmi, történeti oktatással, szaválással, szindarab betanulással, énekekkel, táncal kellemesekké és felemelőkké tenni, áthatva attól a meggyőződéstől, hogy mindennek csak úgy van értéke, ha ezen foglalkozás nem hivatalos színezetű, hanem a szeretet melegében közvetlenné, bensővé lesz.

Az eddig tapasztaltak megteremtették bennem a meggyőződést a patronázs korszerűsége iránt, a hitet a jövőjében. A közeljövőben szándékozunk egy nagyobb arányú mozgalmat indítani, ezzel az egész várost behálózni, hogy akik nem ismerik ezt, lássák: akik ingadoznak, határozzanak és jöjjenek, akik iekiesnyelték, elnémuljanak, akik munkálkodtak, erősödjének és haladjanak.

paszatalával, eredményével a közvélemény elé lépünk, hangsúlyoznom kell, hogy ezt az egyesületet a szeretet alkotta, tartja fenn, tehát nem éles késsel, hanem szeretettel kell bíráltni működésünket. Szívesen fogadjuk, ha valaki megmondja, mi volt a félszesség vagy mulasztás működésünkben, de vegye észre és méltányolja azt is, ami van.

Merész vállalkozás volt ezt az egyesületet alakítani; elretentett egyrészt a szokatlanság, másrészt az egyesületek alakításának járványa. El az előbbi, mert valljuk meg m. t. Hölgyeim a társadalmi élet terén való működésben nagy gyakorlatunk nincs, bizonyos elfogultság vesz rajtunk erőt, mert a szociális érzéket nem igen fejlesztették bennünk. Az oltár számára csak tudunk varrogatni, stikkelni, de más az, selymet vagy szövetet kezelni, más emberi lélekkel bánni. Másrészt félhettünk az alakítástól, hiszen hány egyesület alakult, hány mult ki és hány csak lézeng.

Az egyesület alapítása korszerű járvány, de a kimulása is az. Más az egyesületet alakítani, más azt fenntartani. Az előbbi csak talán a hiúságunkat legyezgető jelenlétet kíván, az utóbbi — hitet, lelkierőt és munkát.

Gondoljuk meg továbbá azt, hogy ezt az egyesületet nem az alapszabályok tartják fenn, hanem az élni és éltetni tudó lelkek. A keresztényegyesületek akármennyire tűnjenek fel szociális jellegűeknek, de mindig hitbuzgalmiak is lesznek, mert az ily irányú egyesületek megkívánják, hogy mi is táplálkozzunk igéből, gyónásból és örökkenyérből. Már pedig nagyon jól tudjuk, hogy e tekintetben mennyi ferde elfogultsággal találkozunk, vagy mondjuk meg nyíltan: nem kevés azoknak a száma, akik az ily gyakorlati, szentségekből élő lelki életet nem sorolják örömeik közé; másrészt jelentékeny azoknak a száma, akik az ily életre való képtelenségüket maró nyelvvvel igyekeznek fedezni, ami talán némelykor a jóakarókban félelmet és bizalmatlanságot kelt. Kérem a m. t. közgyűlést, nem kegyelemért, hanem hogy ítéljék el ezen külső és benső nehézségeket figyelembe véve.

Midőn még egyszer üdvözlöm a megjelenteket, a közgyűlést megnyitom.

A magasan szárnyaló és szívből szívhez szóló megnyitó után Szilágyi Dózsa premtanárr, az egylet titkára olvasta fel évi jelentését, mely nemcsak az egylet működésének tártta elő hű képét, hanem annyi általános érdekű mély gondolatot, eszmét tartalmazott, hogy külön méltatás helyett egész terjedelmében tárcarovatunkban közöljük.

Özv. Krüger Viktorné pénztári jelentése az egyesület szép vagyoni gyarapodását tüntette föl. Azután az elnöknő a vezetőség és a választmány kiegészítéséről tett előterjesztést. Aelnöknő lett Özv. dr. Személy Kálmánné, jegyző Kazinczy Mariska, új választmányi tagok: Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné, Des Echerolles Kruspér Gilbertné, Száhlender Károlyné, Özv. Grunwald Henrikné, Özv. Sal Ferencné, Sándor Albertné, Keledy Margit, Gálfy Sándor.

Ezután Grócz Béla kanonok intézett gyönyörű allocutiót a Patronage tagjaihoz:

Krisztus szavaiból indult ki: „Keressétek az Isten országát, a többi hozzáadatik nektek.” Kifejtette az Úr országának hármasmivoltát, melyből minket a földi rész érdekel ma legjobban, amelynek tagjai vagyunk. Nem mindenki részese itt az Isten országának, hanem csak azok, akik maguk megalapítják azt a lelkükben. Itt küzdelemmel érjük csak el az Isten országát, mely a megszentelő malasztal költözik lelkünkbe. A világiás nézet azt tanítja: keressétek a világ országát, mert nem tudhatjuk mi lesz azután, a tulvilági boldogságra való törekvés csak másodrendű dolog. Még rosszabb tanítás az, mely egyenesen tagadja a tulvilági létet és a boldogságot csak ezen a földön keresi. Ma ez az uralkodó nézet, ez dominál a közéletben, irodalomban, újságokban, színpadon. Ma már erős keresztény lelket követel csak bevallása is az igaz keresztény hit-

nek, a mások lelkeinek meghódítására való törekvés pedig már valóságos önfeláldozást igényel.

Ez a növédő egyesület célja is; a jók megtartása a jó uton, az ingadozók bátorítása a küzdelemre, a rossz utra tévedettek visszatérítése. Nehéz ez a feladat. Ma a népet nagyon sok mindenre tanítják, számos intézmény szolgálja a felvilágosítást, de ezeknek a lelki élet hasznát nem látja, mert ezek nem törődnek a lélekkel. A nép lelki ellenségeivel száll szembe a növédő egyesület; utal azoknak a nőknek a példájára, akik Jézus hű kísérői voltak. A nők sok oly áldásos dologban érvényesíthetik befolyásukat, amihez a férfiak nem értenek s ha egyesítik Márta szorgosságát Mária lélekszentségével, sokat tehetnek. Legyenek kitartók ebben a munkában, amely az Úr Jézus munkája s az Úr Jézus szeretetében fogják elnyerni támaszukat és jutalmukat.

A beszéd mély hatást keltett, melyért az elnöknő fejezte ki az egylet köszönetét. Valamint ugyan ő mondott köszönetet gróf Széchenyi és Radu püspököknek, a káptalan tagjainak bőkezű adományaikért és a patronesszeknek odaadó működésükért s további hasonló tevékenységre buzdította, kérte őket.

A gyűlés végén Özv. dr. Személy Kálmánné szép beszédben a tagok nevében köszönetet mondott az elnöknő, a pénztárnok a titkár és előljárónó buzgó és önfeláldozó működéséért, azután az egybegyűltek emlékedett hangulatban osztoztak szét azzal az öntudattal, hogy egy igazán komoly, életképes és áldásos működésű egylet szép fejlődésének voltak tanúi.

MEGTALÁLTÁK SCHWARCZ GIZELLA LÁBAIT.

Rumpf János, az elvetemült visegrádi-utcai gyilkos szerencsétlen kis áldozatának, Schwarcz Gizellának összedarabolt holttestét — mint ismeretes — a hüvösvölgyi cserjésben találták meg. A megsemitott hullának a lábak kivételével, minden része előkerült. Miután a végtagokat pár napig hasztalanul keresték, a feloszlásnak induló kis holttestet lábak nélkül temették el. Most hónapok múltán azután ráakadtak a hiányzó végtagokra.

A lipótmezei tébolyda felett, a hegyoldalon, az ott elhúzódó hosszú palánk alján ásta el a gyilkos a lábait. Az őszi esőzések elmoshatták róluk a ráakott föld egy részét, mert amikor az erdőőr tegnap arra ment, egy pár gyermekláb látszott ki a földből. Azonnal eltakarította a földet és előkerültek a feketecharisnyás lábak.

Az erdőőr a borzalmas leletről telefonon jelentést tett a főkapitányságon, ahonnan rendőri bizottság szállt ki a helyszínre. Megállapították, hogy a már csaknem teljesen feloszlott végtagok egy 12—14 év körüli leányka testéről lettek lemetszve.

A rendőrség a borzalmas leletet beszállította a bonctani intézetbe, ahol felmutatják a szerencsétlen Schwarz Gizella szüleinek. A főkapitányságon bizonyosra veszik, hogy Schwarz Gizella lábait találták meg. Ebben az esetben exhumálni fogják az eltemetett testrészeket s azután újból, most már hiánytalanul, fogják koporsóba tenni a szertevagdalt kiesi testet.

Főispánváltás. A király Csaplovics Simont, Arva- és Turóc megye főispánját Turóc megye főispánjától fölmentette s a megye főispánjává báró Kürthy Lajost, Bars- és Zólyom megye főispánját nevezte ki, akit a bars megyei főispánjától mentettek fel.

* **Carneval Nagyváradon.** Szenzációs tervvel foglalkoznak most Nagyvárad művészei. A nizzai Carnevalok mintájára egy nagyszabású farsangi felvonulást fognak rendezni, melyekhez a kosztümöket a drezdai gyárakból fogják hozatni. A farsangi ünnepély jótékony célú lesz s rendezését Rose tanár vállalja magára, természetesen a helybeli művészek támogatásával. A fantasztikus ünnepély rendkívül impozáns lesz, tarkítani fogják a szellemes ötletek, sátrak lesznek az utvonal mentén s alkalmunk lesz megismerni a jókedvű olaszok farsangi bohó pajzán és groteszk játékainak maximumát, a Carnevalt.

* **Ellopott ékszerek.** Singer Izidor Templom-utca 15. sz. a lakásán ismeretlen tettesek átkulcsossal behatoltak és az ágy alatt elhelyezett uaböröndjéből 55 korona készpénzt, egy kétfedelű s 150 koronás aranyláncot és sok más egyéb apró ékszert ellopták. A kár 245 koronára tehető. Mikor éjjel 11 órakor lakására tért, minden nyitva volt és szét volt szórva. A nyomozás az ismeretlen tettes után folyik.

* **Kirabolt vásárosok.** Vakmerő rablótámadás történt tegnap éjjel a nagyvárad-nagyszalontai országúton. *Gottfried Ignác* zöldfa-utcai kereskedő a nagyszalontai heti vásárról igyekezett hazafele két szekér áruval. Nyugodtan haladtak a portékás szekerek az uton, ahol *Gottfried* kocsisa kívül még több más vásáros kocsis is haladt. Váradless és Nagyürög között *Gottfried* kocsisa kiabálást hallott a szekerek mögöl. Majd hat revolverlövés dörrent el egymásután. Az utasok egyszerre megállították a szekereket. Ekkor vették észre, hogy a csendesen haladó szekereket ismeretlen tettesek megtámadták és az árukat kezdték leszedni. A támadók munkáját *Asztalos József* kocsisa vette észre, aki lármát csapott. A revolverlövéseket a legutolsó szekér tulajdonosa vette, hogy elriassza a támadókat. A lövésekre a támadók elmenekültek, de magukkal vittek mintegy 3000 korona értékű árut. Az esetről jelentést tettek a nagyvárad rendőrségén, honnan azonnal értesítették a nagyürögdi és váradlessi esendőröket. Nagyváradról *Belovits* és *Dienes* detektívek mentek ki a helyszínre, ahova már a csendőrök is megérkeztek. A csendőrök nagy apparátussal kezdték meg a nyomozást és remélik, hogy rövid időn belül el is fogják a tetteseket.

* **Amerikai impressziók.** Dr *Berkovits* René amerikai impressziókat hirdetett a Társadalomtudományi Társaság vasárnap délutáni előadása tárgyául. A közönséget érdekli a nagy Amerika, nines is mit csinálni ilyen unalmas, esős vasárnap délután, hát zsufozásig megtöltötte a városháza jó meleg, pazar fényvel kivilágított nagytermét és áhítatos figyelemmel várta az impressziókat Amerikáról. Sajnos hiába várta. *Berkovits* René mindenki által ismert, utirajzokban és különösen a lapok »Vegyész« rovatában százezerszer elcsépeelt dolgokat mondott el szép folyékonyan a mindenben rekordokra, a nagyságra törekvő Amerikáról. — Amerika az ellentétek hazája, mondotta. A fényes, egészséges, ideális munkaslakások mellett ott vannak a hihetetlenül piszkos, agyonzsufolt városnegyedek, a gyönyörű, hatalmas parkok mellett közvetlenül a bacillustenyésztő ronda szűk utcák és — a sok iskola, egyetem, tudományos, népszerű felolvasások dacára magában New-Yorkban 1110 templom van. Borzasztó még kimondani is! Ez, . . . ez már a *Berkovits* René impressziója. — Font. Már is tulsokat beszéltünk róla.

* **Mükedvelői előadás Berettyó-ujfaluban.** A berettyóujfalui községi óvodák javára november hó 30-án a városháza nagytermében mükedvelő előadás lesz. Belépti-díj: személyjegy 2 K., családjegy 5 K. Kezdeté este 8 órakor. Előadás után tánc! A műsor érdekesen van összeállítva.

* **Betörés egy üzletbe.** *Goldberger* Etel tegnap délután 2 órakor a Saspageban levő üzletébe ment azon szándékból, hogy a fiókjában hagyott 230—240 koronányi pénzt hazavigye. Azonban a pénzesfiókot ismeretlen tettesek felfeszítették és kiürítették. A nyomozás folyik.

* **Felismerték.** Az egyik vidéki kaszárnyában a százados vallásuk szerint különböző csoportokba osztotta a regrutákat, hogy egy-két tiszt vezetése alatt felesküdni vonuljanak a templomba. Az egyik önkéntes egyik csoportba sem állt be, hanem magában lézengett, elkülönítve a többtől.

— Hát maga milyen vallású? Miért nem áll be valamelyik csoportba? — kérdi a százados.

— Kérem, azért, mert felekezetenküli vagyok.

— Felekezetenküli? Akkor mars a zsidók közé! — vezényelte harsányan az emberismerő százados.

* **Bever ablakok.** Különös módon szórakoztatta magát valami illuminált állapotban lévő ismeretlen a Timár-utcaiban. Ejjel, mikor már mindenki aludt, egyszerre csörömpölve hullottak be az ablak üvegek és a megzavart alvók ijedten ugráltak ki ágyaikból. Ekkorra azonban már nyoma sem volt a szórakozónak. Az ablakok mindenütt vértől voltak pirosak, ami azt bizonyítja, hogy az illető súlyosan megsebesítette a kezét. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek, ahol most kutatják az ismeretlen szórakozó kilétét. Legjellemzőbb a dologban az, hogy a nagy csörömpölésre és lármára rendőr sehol sem mutatkozott, sőt hosszú keresés után sem találtak rá.

* **Jóizlésű ember** kávé, teát, rumot, cukorkát és tea süteményt, csakis a **FIUMEI kávébehozatalnal** vásárol Rákóczi-ut, Bazárépület. Telefon az egész megyére 637. sz.

* **Háboruba induló diák.** Debrecenből jelentik: Az itteni rendőrség azt a távirati értesítést kapta Mármaroszigetről, hogy *Récei Sándor* törvényszéki bíró Zoltán nevű gimnázista fia eltűnt hazulról s valószínű, hogy Debrecen felé vette útját. A rendőrség meg is találta a diákot egyik rononánál és vallatásra fogta. Kihallgatásakor beismerte, hogy a háboruba akart szökni, mert sokat olvasott a törökök veszteségeiről és felakarta ajánlani szolgálatait a török hadvezetőségnek. Ertesítették a megrémült szülőket, hogy a kalandos hajlamu ifjút feltartóztatták.

* **Vadász urak figyelmébe.** A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyrédmű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje Oriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi löporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többé fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. löporáruda Telefon 269. Tanoncok felvétetnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

* **Karaguly E.** úri szabó-üzletét november hó 1-től Rimanóczy-utca, Guttmanházba helyezi át.

Zongorák, pianók és harmóniumok

legsolidabban vásárolhatók és bérelhetők

RUGÁN

zongora termében Szent János-utca 6. szám.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén két szobas mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

x **EGY HÁZ** Szaniszló-utcán pénz nélkül megvehető. Cím megtudható a kiadóhivatalban.

x **Ungváry Gergely** könyv- és papirkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolya-zárda). Ajánlja dúsan felszerelt raktárát, szép-irodalmi és ifjúsági könyvekben, valamint legújabb művészi lapokban.

x **Kossuth-utca** 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

x **Aszódi** olcsó karácsonyi vásárja **Kossuth utca Sas-palota**. A helyi és vidéki mélyen tisztelt vevőközönség b. tudomására hozom, hogy friss déli áruim megérkeztek. Vidékieknek szállít postán Magyarország bármely állomására a közkedvelt **Aszódi-cég**. Elsőrendű datolya, malaga és füge, óriás tiroli maroni, olasz mogyoró és cocusdió, mézédés narancs és érett citrom, remek cukrozott déli gyümölcsök, bámulatos szép és kitűnő ízű thea-sütemények, legnemesebb fajú kínai theák, valódi angol és francia rumok igazán meglepő olcsó árt. Dús választék **karácsonyi** és **ujévi** cukorkákban, nagyban és kicsinyben. Állandóan friss pörkölt zamatos kávé 8-féle vegyületekből, melyből próbarendelést méltóztassanak tenni. Kiváló tisztelettel: **Aszódi Mihály** trieszti kávé és thea közvetlen behozatala, cukorka és déligyümölcs nagykereskedő. Telefonszám egész megyére 635. Fiók telefon 1016. Fióközlet **Cukorka Király** Kert-utca. — **Csokoládé Király** Rákóczi ut. Telefon 610. — Gerbeaud cukorkák és sütemények friss minőségben.

x **TUZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa**. Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutná.

x **Egy 5 szobás lakás Rákóczi-út 32., Gerő-házban, 1913. május 1-re kiadó.**

A „Biharmegyei Gazdák Aru- és Hitelintézete Rt.” sertéshizlaldájában (Össi-tér) hizott sertések a napi áron egyenként is kaphatók.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdekükben **Dr Kállay** jogi szemináriuma után készülnek csakis Budapest, IX. Lónyai-utca 19. b. (Calvin-tér mellett). Telefon 125—38. Telefon 125—38.

x Szent László nyomdában 14—15 éves írni-olvasni tudó leány kijárónak felvétetik.

x A Rose-nyelviskola felvételi irodája.

A Rose-nyelviskola folyó évi november hó elseje óta felvételi irodát tart fenn Rákóczi-út 3. sz. alatt, a hol az érdeklődő közönségnek az iskolára vonatkozó mindennemű felvilágosítással készséggel szolgálnak. A nyelviskola tanfolyamára bármely órán be lehet iratkozni.

x Kossuth-utca 6. sz. ház emeletén a Körörsz felőli oldalon modern három szobás lakás mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Kedd: A napraforgós hölgy.
Szerda: A napraforgós hölgy.
Csütörtök d. u.: Aranyember, ifjúsági előadás, este: A napraforgós hölgy.
Péntek: Limonádé ezredes.
Szombat: Koldusdiák.
Vasárnap d. u.: Asszonyfaló, este: Tengerész Kató, (új operett.)

A napraforgós hölgy. Szenzációs estélye lesz ma a Szigligeti-színháznak. Vojnovich Joó, a kitűnő horvát író egy velencei álomképet írt, tragikus, szenvedélyes küzdelmeket rajzolt meg, melyek helyenkint valósággal megremegtetik a nézőt. A szerelem és a halál borzalmas költészete ez, a végsőkéig felfokozott izgalom tombolása és mindez oly művészi megelevenítéssel! tárul elénk, hogy hinni merjük, hogy sokáig fog bennünk élni ennek az izgatónak minden jelenete. A darab iránt, amint az előjegyzésekből látni lehet, a közönség körében nagy az érdeklődés.

EGYESÜLETEK

A biharmegyei kaszinó közgyűlése.

Vasárnap délután 6 órakor rendkívüli közgyűlést tartott a Biharmegyei Kaszinó. A közgyűlésen Hlatky Endre főispán elnökölt. Mintegy 70 tag jelent meg. A gyűlés egyeduralkodó tárgya volt a tagsági díjak felemelése. Az előadó indítványa az volt, hogy a tagsági díjakat évi 32 koronáról 40-re emeljék fel. Az indítványt egyhangulag elfogadták. Dr. Némethy Ferenc kifogásolja, hogy a kaszinónak mintegy 460 tagja van és mégis 50 tag látogatja rendszeresen. Javasolja, hogy küldjön ki a közgyűlés egy bizottságot, mely a kaszinó látogatását szorgalmazná és az egyleti életet élénkebbé tenné. A közgyűlés a javaslatot részben fogadta el. Bizottságot ugyanis nem küld ki, hanem az ügyet a választmányhoz teszi át. Hlatky Endre főispán azzal a kéréssel rekeszti be a gyűlést, hogy minél szorgalmasabban látogassák a jövőben a kaszinót.

A vadházasságok ellen. A Magyar Kurir jelenti: A Regisi Szent Ferenc Jánosról nevezett egyesület, melynek célja a szegény házasulandókat törvényes házasságra segíteni s a vadházasságokat megszüntetni, gróf Károlyi József országgyűlési képviselő

elnöklése alatt hétfőn délelőtt 11 órakor tartotta a Szent István Társulat dísztermében évi közgyűlését nagy és válogatott közönség előtt, melynek soraiban voltak többek között gróf Zichy Aladár v. b. t. t., Kanter Károly és Giesswein Sándor preláthusok, a fővárosi lelkészkedő papság és az előkellő fővárosi hölgyvilág számos tagja. A gyűlést gróf Károlyi József nyitotta meg és vázolta az egyesület tevékenységét, köszönetét fejezte ki a tisztviselői karnak. Dr. Károlyi Károly segédlelkész, a társulat igazgatója jelentése szerint az 1911. évben az irodához 1314 pár fordult, akik közül 1248 pár törvényesen megesküdt, míg a többinek ügye elintézés alatt áll. Az iroda révén 4112 gyermeket törvényesítették. A pénztári jelentést Violet Szilárd terjesztette elő, majd dr. Mihályfi Akos egyetemi tanár „A Regis egyesület a keresztény társadalom szolgálatában” címmel határos előadást tartott, melyben kiindulva a családból, mint a keresztény társadalom alapjából és fejtegetve a családi élet meglazulásának a nagy városban való veszedelmét, a Regis egyesület támogatására hívta fel a társadalmat. Dr. Giesswein Sándor és Kanter Károly preláthusok hozzászólásai után a gyűlés véget ért.

IRODALOM

Az **Élet** múlt heti száma a szokott változatos és nagynívójú tartalommal jelent meg. Közleményeiből kiemeljük a következőket: Választon (ps.) — Boszniai trappisták. Gróf Vay H. Péter. — A fehér ezredes. (Elbeszélés.) Kosztolányi Dezső. — Örök zene. (Költemény.) Juhász Gyula. — Álomkergetők. (Elbeszélés.) Toma István. — A harangöntő. (Elbeszélés.) Irta: Stasiak Lajos. Fordította: Bányai Károly. — A test műveltsége. Halasi Andor. — Irodalom és művészet. — Mozgó képek. — Szerkesztői üzenetek.

IGAZSÁG SZOLGÁLTATÁS

Az orvos és a kis gyermek.

Biharnagybajom községben ez év jan. 31-én a kis két éves Nagy Róza kezébe valahogyan zsirosszóda került, amelytől a kis leány súlyosan megbetegedett. Hozzá tartozói mihelyt észrevették a szerencsétlenséget, siettek az orvoshoz, hogy segítsen a gyermekben. Még ekkor megmenthető volt a gyermek, de Fábrik Lajos orvos csak a hívás után jó későre ment el Nagy Rózához, úgy, hogy akkorra a kis leány meghalt. A gondatlan és hanyag orvost a járásbíró elítélte, majd felebezés folytán a törvényszékhez került az ügy. A nagyvárad kir. törvényszék közegészségügyi kihágás miatt elítélte dr. Fábrik Lajost 200 korona pénzbírságra. Az orvos megfelebbezte az ítéletet, azonban a királyi tábla most már jogerősen helyben hagyta a törvényszék ítéletét.

Megszüntetett vizsgálat. Egy évvel ezelőtt Lengyel Pál belényesi segédjegyzőt és négy rendőrt kemény vádakkal illették. A panaszos Szabó Manica volt, aki

azzal vádolta a segédjegyzőt és a rendőröket, hogy ellene — ki náluk védelmet keresett — erkölcstelen merényletet követtek el. A leány megbotránkeztató vádjára alapján a belényesi csendőrség letartóztatta a segédjegyzőt és a rendőröket. A csendőrség részéről csakhamar befejezték a vizsgálatot és az őrmestert más járásba helyezték át. Ezzel a meghurcolt előjáróságnak egyrészt elég volt téve. Az ügy ezután a bíróságnál folytatódott. A vád alapján beszerzett bizonyítékok az előjárósági tagok ártatlanságát bizonyították és az ügyész nem vállalta el a vád képviselését illetve elejtette a vádat. Tegnap a vizsgálóbíró az eddigi alapon a vizsgálatot meg is szüntette.

NYILTÉR

Dr. Bock Ármin

szemorvos

Zöldfa-u. 3. sz. alá költözött és rendelését megkezdte.

Fényképező gépek

mindenféle kellékekkel.

Lorgaettek, hő- és lázmérők legnagyobb választékban. Javítások elvállaltatnak

PETRY ÁRPÁD

órá- és látszerész

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Tarsoly és Risztó mellett a Riman'czy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

TÁVIRÁTOROK

Az aradi bankett.

Arad, nov. 18.

(Saj. tud.) Este 8 órakor a Fehér Kereszt szállóban 400 terítékű bankett volt gróf Tisza tiszteletére Reinhard Gyula Tiszára, gróf Réda Viktor pedig a kormányra és Lukácsra üettek poharat. A kormányt táviratilag üdvözölték és biztosították tántorithatatlan ragaszkodásukról.

Gróf Tisza István felköszöntőjében többek közt a következőket mondotta:

— Mélységes szomorúság fog el, ha meggondolom, hogy milyen rettenetes példát adunk nemzetünk serdülő fiatalságának mostani politikai életünkkel. A férfias munka helyét nyegleség foglalja el. Kétszeres felelősség terhel bennünket azért, amit produkálunk és azért, amit elmulasztunk. Szükség van a megtisztításra, hogy az igazi szellemi és erkölcsi erők vegyék át az uralmat, Erre a

biztosan bekövetkező tisztulásra üríti poharát.

A bankett éjjel 11 órakor ért véget. Majd 500 ember kísért ki Tiszáékat a pályaudvarra.

Óriási török katasztrófa.

Belgrád, nov. 18.

(Éjjel 1 órakor érkezett.) Két napi kétségbeesett harc után ma este elesett Monasztir. A szerb sereg rettenetes áldozatok árán vivta ki a győzelmet. A törökök a végső percig elszánt bátorsággal küzdöttek. A zsákmány horribilis. Állítólag 50.000 török esett fogságba, köztük 7 pasa. Ez a veszteség katasztrófális jellegű és véglegesen megdöntötte Macedóniában a török uralmat!

Lelőttek egy gyermeket.

Arad, nov. 18.

(Saját tudósítónktól.) Délután fél 3 órakor a Deák Ferenc-utcai 20-ik számú ház előtt a házmester fia gúnyolni kezdte a rendőröket. Egy Schauer nevű rendőrőrmester üldözőbe vette a gyermeket, aki a 80-ik számú ház kapuján bemenekült. Az őrmester utána lőtt a gyermeknek. A golyó a kapun keresztül hatolt és a gyermek fejébe furódott. A gyermeket haldokolva szállították a kórházba.

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Irányzat a balkáni helyzet nyugodtabb felfogására lanya.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.—
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.80
Októberi rozs	— — —	10.40
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.52
Októberi zab	— — —	11.82
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.24
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktözsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	786.—
Osztrák hitelrészvény	—	603.—

Jelzálogbank	— — —	418.—
Leszámitoló és pénzváltó	— — —	506.—
Magyar bank	— — —	531.—
Közuti vasut	— — —	651.—
Városi villamos	— — —	373.—

SZERKESZTŐI PÓSTÁJÓ

T. E. Harangmező. A kérdézet cím: Szaniszló-utca 52. szám.

Kérem közölni. Kérjük jobbat küldeni, mondjuk ugyan olyan ékes germanizmussal. Az ősz hangulathoz nemcsak a falevelek, hanem a gyenge versek hullása is hozzátartozik. A papirkosárba hullás t. i.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Autó (automobil) tulajdonosok szíves figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Hanincs megelegetve

szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármilyen okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi önt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedellemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

m ű a s z t a l o s

Szacsvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Legujabb!

Ha hegedülni

óhajt megtanulni, rendelje meg a tisztán kidolgozott, remek hangú, domboru hegedűt, tokkal, 16 drb. felszereléssel és mesés ajándékkal együtt

csak 12 koronáért

Wagner a „HANGSZER-KIRALY”

országszerte elismert elsőrendű hangszeráruházában

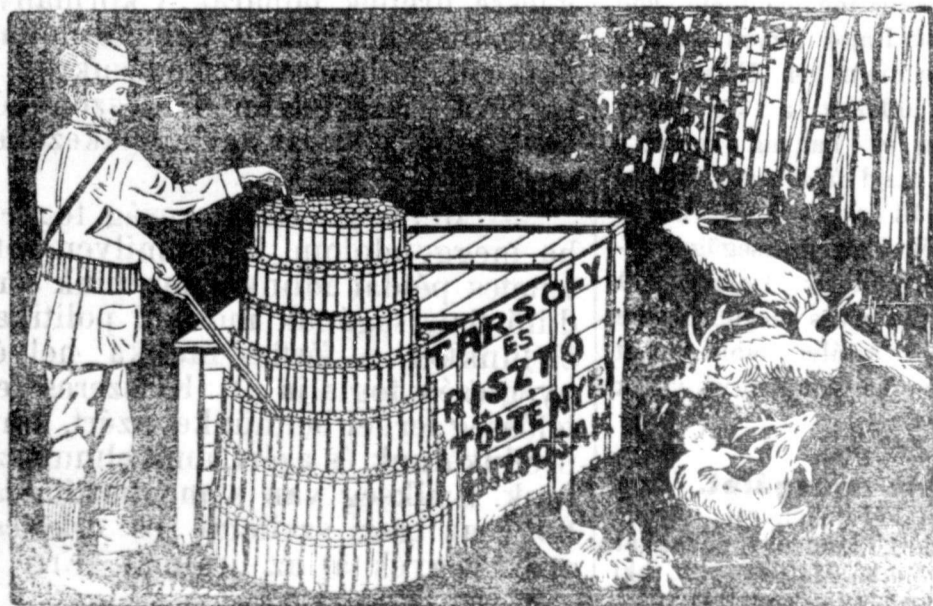
Budapest, József-körut 15.

Fényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házszámra.

Kiadó üzlethelyiség

a Rákóczi-uton

különösen alkalmi árusoknak. Értekezhetni Rákóczi ut 6. szám alatt a Szövetkezet üzletében.

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Legolcsóbb bevásárlási források:

Ha Ön

óráját jól és jutányos árban akarja megcsináltatni, hozza el **FEIN KÁLMÁN** óráshoz, Teleki-u. 9. Dr Nemes ház. Villanyos megállóhely. —

Órákban állandó nagy raktár.

Alapított 1895-ben.

Deo Adiuvente!

Imrek Károly

épület és műbutor asztalos N.-Várad, Alapi-utca 10. szám.

Alapított 1895-ben.

HA A KOSSUTH-

utczába vezeti utja, keresse fel a legjobb hírnévnek örvendő

KEPES ETEL

varró- és himző előnyomdáját, ahol bevásárlásait a legolcsóbban eszközölheti kézi munka anyagokban.

Izsák Lidia

mellfűzői, amelyek bécsi modellek szerint készülnek, országsszerte nagy népszerűségnek örvendenek a hölgy közönség körében. Megrendelhető mérték szerint,

Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 1. Füz. üzlet: TELEFON 1-53. szám.

Mezey János és Társa fűszer, osemge kereskedése Nagyváradon, szt. László-tér és Teeki-utca sarok.

Szolid üzlet többet nem ad, de kevesebbet sem.

Hallatlan

olcsó árban készít Piski **Ferenc** cipész úri és női cipőket csak egy próba és ön meg fog győződni

Szent János-utca

sarok, Schvare Farkas-féle házban.

Fő a kézi mosás!

A ki erre reflektál, hívja meg **MÉSZÁROS MÁRIA** gőzmosó és vegytisztító intézetét, házhoz elküld és haza is szállít. Szarvas-tér és Liget-utca sarkán. Levelekre azonnal válasz.

Telefon 67.

Izléses arany- ezüst ékszerek, finom, órák legolcsóbban kaphatók

Szilágyi Géza és Ts-nál Rákóci-ut

Telefon. 630.

Táray Sándor

telefon 558. telefon 558. **NAGYVÁRAD**

Körözs-utca 11. sz. Épület és műlakatos vízvezeték és vasszerkezeti munkák.

NE ADJUK

pénzünket idegen cégnek, vegyünk

lánckútat

MÁRKUZ JÓZSEFNÉL Akadémia-u. 1. sz.

Czukrász

sütemények minden alkalomra házhoz szállítással jutányos árban eszközöltetnek. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok. Vidékre napi expedíálás.

Molnár János cukrász

Kolozsvári-u. 50.

Keresse föl Haás

Simon rövidáru férfi- és női divat-üzletét

Szent János-utca 46. gyógyszerár mellett,

hol hallatlan olcsó

árban lehet vásárolni.

A „Nagyvárad Torna Club”

Clubhelyisége Kolozsvári-utca 50. szám alatt

a „Varga féle” Magyar Király kávéházban.

Udvari kávéház

családok kellemes szórakozó helye. Esténként Pebe Kálmán teljes zenekarával hangversenyez. — Bejárat

Szt. László-tér és Zöldfa-utca.

FELDSTRICK KÁLMÁN

könyvkötészet és dobozgyártása

NAGYVÁRAD, Rákóci-ut, Moskovits palota

Biharmegye és N.-Várad város kir. ítélőtábla és a megyei főszolgabírók és körjegyzőségek szerződéses szállítója.

ROZSNYAY JÓZSEF

mű-asztalos, Nagyvárad Kolozsvári-u. 77.

Európa nagyobb városaiban évek során át szerzett gyakorlati ismereteim lehetővé teszik, hogy a mai közönség részére a művészi kivitelű különlegességi munkákat is kellő szak-tudással a leppontosabban elvégezhetem. Készítek továbbá: modern háló, szalag, bútor és üzleti-berendezéseket, portálokat, lakás- és kastély-berendezéseket minden still és kivitelben a legbiztosabb árak mellett. Egy kísérlet elengedő, hogy a t. úri közönség bizalmát továbbra is kiérdemeljem.

Tisztelettel ROZSNYAY JÓZSEF, műasztalos.

Szántó Dezső

első

nagyvárad

REDÖNY-

GYÁRA Rulikovszky-ut TELEFON 491.

Csoda elárúsítás!!!!

Partiba vettem, szőnyeg, ágy és asztal garnitur, rumberger vászon, se-lyem és csipke dolgokat.

Félárba árusítom.

Löwinger Márton

versenyáruháza Kert-u. 1. sz.

Kerékpár varrógép s gramophon javításokat készíttetni legelőnyösebb

Horvát Béni

mechanikusnál, Kossuth Lajos-utca 18. Az összes alkatrészek állandóan raktáron. TELEFON 1038. szám.

Haas Lajos

Gáz és villanyberendezési vállalat.

Elvállal mindennemű gáz és villanyszere-
léseket és jókarbau-
tartását.

TELEFON 1038. sz.

PENCZ JÁNOS

(cipész, szakiparos.)

NAGYVÁRAD,
Szt. János-u. 34.

Készít mérték szerint úri és női (Orthopéd cipőket is) jutányos árban mérték szerint. Meghívásra házhoz jövök.

Petry Árpád

órák- és műszerész

Nagyvárad, Rákóci-ut 9.

Taroly és Risztó mellett, a Rimanóczy-palotával szemben. Mindennemű műszerész munkák szakszerű javítása elfogadtatik.

Alapított 1880-ban

Schopper György

utóda veje

Rohoska Pál
Villanyerőre berendezett gépjá-
vító, vas és rézöntőde
NAGYVÁRAD,
Sánc-utca 22. sz.

Mayer Lajos

kárpitos és díszítő

GYÁR-U 1 SZÁM.

Elvállal minden e szak-
mába vágó munkát ju-
tányos árban. Levelező-
lap meghívásra azonnal
jövök. Állandóan kész-
munka kapható.

A NOVEMBERI költözködésekkor a legcélszerűbb

HIRNM és FIA

villamosági vállalatához fordulni

Kossuth Lajos-u. 16. sz.

Nagy csillárraktár.

Telefon 10-54.

Telefon 10-54.

Györy Sándor

villanyerőre berendezett
késes és köszörűdéje
Kert-utca, 4 szám.

Elvállal mindentféle speciál
köszörűléseket és javításokat,
haj- és szakál vágó és ló-
nyíró gépet, zsillette és min-
dentéle más borotvák köszö-
rülését pontosan eszközi.

Moly irtó szerek

rovarpor, poloska
tinktúra, s többféle
háztartási cikkek
parket beeresztő
viaszok kaphatók
VADÁSZ ALBERT
„Angyal” drogueriában
BÉMER-TÉR.

Fotbal cipők, gumi térdvédők,
dresszek a legolcsóbban
kaphatók

Lefkovits és Kácsér

Zöldfa-u., cipő, kalap és uridivat
áruházában.

Villamos berendezéseket, u. m. magánépületek
világítási felszerelé-
seit, csengő házi telephon, ipartelepek, gyárak, és malmok.
Villamos világítási és erőátviteli berendezéseit pontosan és
szakavatottan készít

SZENES SÁNDOR

villamos berendezési vállalata Szalárdi-u. 9. Költség-
vetéssel díjtalanul szolgálók, meghívásra azonnal jövök.

Reisinger József

mechanikai gép és fegy-
verjavító műhelye

Sas palota zöldfa passzáz,
a hol a legprecízebb
esztéria és gépmu-
kák készülnek.

Telefon 371.

Telefon 371.

MEGHIVÓ!**A Karácsonyi
gyermek-játék**

(a gyermek-játék külön osztályában)

valamint

**diszmnű és
ajándék tárgyak**

kiállításának megtekintésére

(minden vásárlási kényszer nélkül)

tisztelettel meghivja

Waldman Ernő**Rákóczi-ut 7.**